

بررسی مقادیر حدی دما در راستای تهک کشاورزی (مطالعه موردی: استان مازندران)

انگلیسی:

investigation of the extreme temperature value for development of agrometeorology(case study : mazandaran province)

چکیده

کمیت و کیفیت محصولات کشاورزی و باغی تحت تأثیر شرایط جوئی منطقه بویژه دمای هوا قرار دارد. بروز دماهای حدی میتواند در مراحل مختلف فنولوژی، خسارات فراوانی بر محصولات کشاورزی وارد نماید. بررسی این دماها و آستانه‌های خطر در مراحل مختلف فنولوژی کمک میکند که باغداران ضمن آگاهی از زمان آسیب-پذیری محصول، ارقام سازگار با شرایط اقلیمی پیش رو را انتخاب کنند. در مطالعه حاضر تأثیر دماهای حدی بر محصولات پرتقال واریته تامسون^۱ و درصد احتمال رخداد دماهای حدی در استان مازندران بررسی شد. با توجه به وسعت باغهای مرکبات در ارتفاع زیر ۵۰۰ متر در استان، مناطق زیر ۵۰۰ متر نواحی جلگه‌ای استان بررسی شد که شامل ۹ ایستگاه هواشناسی رامسر، نوشهر، قراخیل، آمل، بابلسر، ساری، دشت ناز، امیرآباد و گلوگاه است. به منظور حصول اطمینان از کفایت دوره آماری پارامترهای بیشینه و کمینه دمای روزانه با استفاده از رابطه «ماکوس»، کافی بودن دوره آماری حداقل ۱۲ سال برای انجام مطالعه تایید شد و توزیع آماری مناسب وقوع دماهای حدی مراحل ۶گانه فنولوژی پرتقال انتخاب گردید و با توجه به آن ریسک رخداد و دوره بازگشت آن محاسبه شد و پهنه‌های ریسک مخاطرات آستانه‌ای دماهای بالا و پایین منطقه مورد مطالعه استخراج گردید. احتمال رخداد دماهای بیشینه و کمینه خطرآفرین در بیشتر مراحل فنولوژی گیاه ناچیز بود. اما احتمال رخداد دمای حدی در مراحل حساس فنولوژی وجود دارد. احتمال رخداد دمای بیشینه خطرآفرین در مرحله دوم فنولوژی پرتقال یعنی دمای بیش از ۳۵ درجه سانتی گراد در فصل گرم که زمان گل دادن و تشکیل میوه میباشد در دوره بازگشت‌های مختلف در پهنه‌های مرکزی و شرقی استان تقریباً ۱۰۰ درصد است. احتمال رخداد دمای کمینه خطرآفرین در مرحله پنجم فنولوژی پرتقال یعنی دمای زیر ۲- درجه سانتی گراد در فصل سرد که زمان رسیدن میوه و قبل از برداشت آن است از ۵۰ تا ۸۰ درصد متغیر بوده و در مناطق مرکزی و شرقی استان بیشتر است. در مرحله ششم فنولوژی که مرحله استراحت گیاه است نیز احتمال رخداد دمای کمینه حدی یعنی زیر ۴/۴- درجه سانتی گراد بین ۵۰ تا ۱۰۰ درصد میباشد. واژگان کلیدی: دمای آستانه کمینه، دمای آستانه بیشینه، پرتقال تامسون، مراحل فنولوژی، دوره بازگشت، مازندران.

۱- در این پروژه منظور از پرتقال واریته تامسون می باشد.